

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ**

Επιθυμίες που έγιναν αναμνήσεις

Κάθε έργο του Γιώργου Συμπάρδη (γ. 1945) αποτελεί ένα αίνιγμα που οι φανατικοί θαυμαστές του προσπαθούμε να αποκωδικοποιήσουμε. Από πού προκύπτει η γοητεία που εκπέμπουν τα τέσσερα μυθιστορήματα και οι τρεις νουβέλες του; Τι έχουν να μας πουν οι καθημερινές ιστορίες ασήμαντων ανθρώπων πολύ χαμηλών τόνων; Και τι σημαίνουν οι παράξενες φιγούρες που ενίοτε συχνάζουν στις σελίδες του; Με ποιο τρόπο μας παρασύρουν στον ιδιόρρυθμο κόσμο τους; Πώς κατόρθωσε αυτός ο συγγραφέας που πρωτοεμφανίστηκε στα σαράντα δύο του χρόνια, να χτίσει σταδιακά με τις αραιές αρχικά εμφανίσεις του – «Το μέντιουμ» (1987), «Ο άχρηστος Δημήτρης» (1998), «Υπόσχεση γάμου» (2011), «Μεγάλες γυναίκες» (2015), «Τα αδέλφια» (2018), «Πλατεία Κλαυθμώνος» (2023) – ένα σύμπαν που σήμερα αναγνωρίζουμε πως είναι εντελώς δικό του;

Αν η Μάρω Δούκα και ο Αλέξης Πανσέληνος, για να μιλήσω για τους πεζογράφους της γενιάς του, έδωσαν μεγάλες συνθέσεις στηριγμένες σε πλούσια υπόθεση και σε πληθωρική γλώσσα, ο Δημήτρης Νόλλας και ο Γιώργος Συμπάρδης δείχνει να ακολουθήσαν αντίθετο δρόμο. Γιατί τα έργα και των δύο, ακόμα και τα ογκώδη «Αχρηστος Δημήτρης» και «Υπόσχεση γάμου», μοιάζει να χτίστηκαν απ' το υστέρημα των συγγραφέων τους – με μια υπόθεση που μόνο από ένα σημείο και μετά γίνεται αντιληπτή, και με μια γλώσσα την οποία οι δύο συγγραφείς φαίνεται να αρμολόγησαν λέξη λέξη. Κι αν οι δύο πρώτοι έχουν στο ενεργητικό τους σοβαρά λογοτεχνικά έργα που έγιναν εμπορικές επιτυχίες, οι δύο δεύτεροι διαθέτουν πιο περιορισμένο αναγνωστικό κοινό που όμως είναι σε θέση να κατανοεί πάντα ποια είναι και τι σημαίνει καλή λογοτεχνία.

Η νουβέλα «Νύχτες με την Κάλλη» διαθέτει όλα τα χαρακτηριστικά της πεζογραφίας του Συμπάρδη. Πρωταγωνιστές της είναι οι άνθρωποι της γειτονιάς, αλλά και η ίδια η γειτονιά. Είναι η φυσικοθεραπεύτρια, η κυρία που κάνει μανικιούρ, ο διαχειριστής της πολυκατοικίας, αλλά και το σουπερ μάρκετ, το κατηφορικό προαύλιο μπροστά στην εκκλησία, τα μικρά διαμερίσματα με τα μπαλκόνια πίσω στον ακάλυπτο, στα Πετράλωνα, γειτονιά που δείχνει να εκπροσωπεί τις αναρίθμητες μικροαστικές συνοικίες της Αθήνας. Για μια ακόμα φορά θέμα του είναι οι σχέσεις των ανθρώπων. Κι αν στα «Αδέλφια» και στην «Πλατεία Κλαυθμώνος» υπήρχε κάποιο οικογενειακό αίνιγμα που απαιτούσε λύση, στις «Νύχτες με την

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΥΜΠΑΡΔΗΣ
«Νύχτες με την Κάλλη»
εκδ. **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ**, 2026
σελ. 115

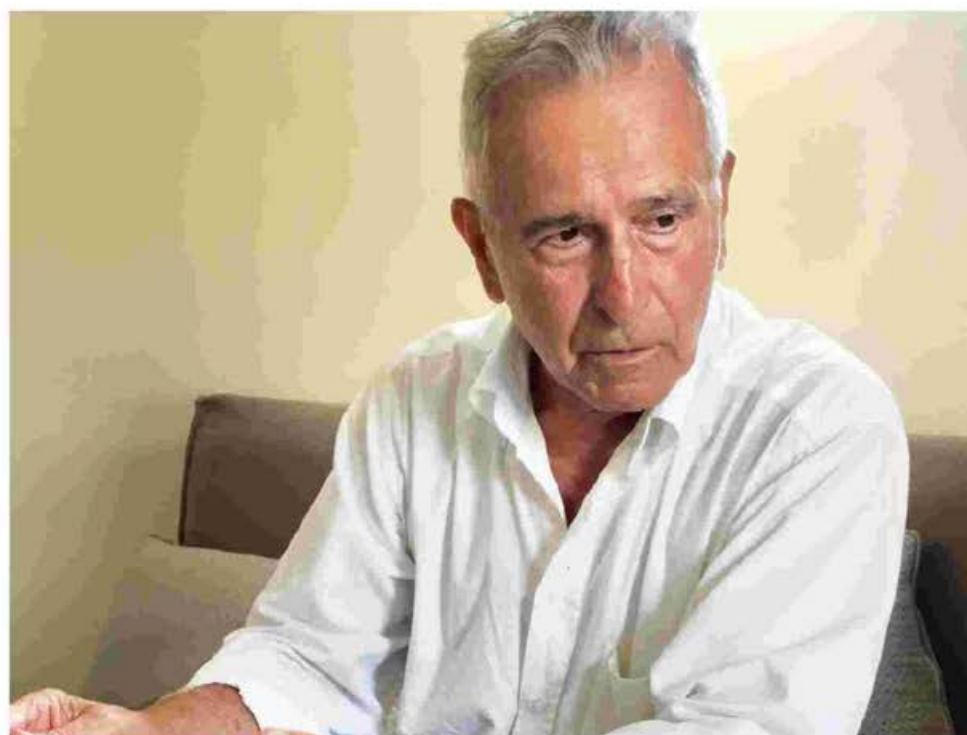

Κάλλη», όπως και σε όλα τα άλλα έργα του Συμπάρδη, υπάρχει μια απροσδιόριστη, ασαφής συνθήκη. Ο αφηγητής που (όπως και στον «Αχρηστο Δημήτρη») ονομάζεται Γιώργος διασταυρώνεται στον δρόμο με μια άγνωστη που τον ελκύει με το παλιομοδίτικο ντύσιμο και με την περασμένων χρόνων γοητεία της. Της δίνει αυθαιρέτα το όνομα Κάλλη, ίδιο με το όνομα που έχει μια ακατάδεχτη ξαδέλφη του. Κι όταν οι δυο τους θα αρχίσουν να κάνουν παρέα, ο αφηγητής θα προσπαθήσει να καταλάβει τις άδηλες προθέσεις της.

Τόσο η πεζογραφία του Νόλλα, όσο και του Συμπάρδη σε πολύ μεγάλο βαθμό στηρίζονται στην υποβολή: στηρίζονται σε ό,τι οι λέξεις μεταδίδουν, χωρίς να το δηλώνουν ξεκάθαρα, εμπλέκο-

ντας κι εμάς τους αναγνώστες στην προσπάθεια να κατανοήσουμε το νόημα που έχουν τα λόγια των ηρώων, το νόημα που έχει η ιστορία τους, το νόημα που έχει εντέλει ο κόσμος. Από εκεί και πέρα οι δρόμοι των δύο πεζογράφων χωρίζουν. Ο Νόλλας μας βάζει στο δύσκολο σύμπαν άφιλων χαρακτήρων μέσα στο οποίο ωστόσο για λίγο εμφανίζονται κάποιες αγωγικές μορφές που το εξανθρωπίζουν, που κάνουν τον κόσμο μας άξιο να τον ζούμε. Ο Συμπάρδης κινείται αλλιώς. Αναπλάθει την όψη της καθημερινότητας – τους ανθρώπους, τη θωριά, τα λόγια τους, τους χώρους όπου διαμένουν, κινούνται και εργάζονται. Στο ουδέτερο αυτό περιβάλλον ενίοτε ωστόσο αναπτύσσονται απροσδιόριστες δυνάμεις έλξης ανάμεσα στους ήρωες οι οποίες τους κινητοποιούν προσφέροντας νόημα στη ζωή τους. Στο τέλος βέβαια η έλξη αυτή δεν θα οδηγήσει πουθενά – πολύ περισσότερο στις «Νύχτες με την Κάλλη» όπου η επιθυμία του ενός για τον άλλο δεν βρίσκει ανταπόκριση. Μένει ωστόσο η ανάμνησή της και η προσπάθεια του κεντρικού ήρωα-αφηγητή που, εξιστορώντας την περιπέτεια, μοιάζει να προσπαθεί να μοιραστεί μαζί μας τη βάσανο και το μυστήριο της σαγήνης.

Αν μες στον πλούτο τους τα ωραία μυθιστορήματα του Πανσέληνου και της Δούκα μας γοητεύουν με την ανάπλαση της πραγματικότητας και το σασπένς που αναπτύσσουν, στον Νόλλα και στον Συμπάρδη περισσότερο μας μαγεύει το δύσκολο φτιαγμένο ύφος τους. Η γραφή τους, ιδιαίτερα σφικτοπλεγμένη στον Νόλλα, με σταθερότερο βηματισμό στον Συμπάρδη, είναι τόσο δουλεμένη ώστε να νιώθεις πως κάθε τους τελεία και κάθε τους οξεία κατέχουν απόλυτα μέσα στο κείμενο τη θέση που τους πρέπει.

Στο βιβλίο του Γιώργου Συμπάρδη πρωταγωνιστούν οι άνθρωποι μιας τυπικής μεσοαστικής γειτονιάς.